

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Alina Kamińska
Sędziowie	SSA Halina Czaban SSA Janusz Sulima (spr.)
Protokolant	Barbara Mosiej

przy udziale Małgorzaty Gasińskiej-Werpachowskiej - Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2015 r.

sprawy **J. K.**

oskarżonego z art. 271§2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 15 stycznia 2015 r. sygn. akt II K 41/14

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonego J. K., a na podstawie art. 435 k.p.k. wobec oskarżonego Z. Ś. w ten sposób, że uniewinnia obu oskarżonych od popełnienia przypisanego im czynu;

II. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

J. K. oraz Z. Ś. zostali oskarżeni o to, że w okresie bliżej nieustalonym od 29.05.1999r. do dnia 29.12.2000r. w W. i innych miejscach, ze z góry powziętym zamiarem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, jako współwłaściciele a zarazem prezes i wice prezes Zarządu (...) Sp. z o.o. w W., będąc zobowiązanymi na podstawie prawa i umowy spółki do prawidłowego prowadzenia dokumentacji działalności gospodarczej i nadzoru w zakresie rachunkowości i finansów: w tym do rzetelnego sporządzania dowodów księgowych i wprowadzania zapisów na kontach rachunkowych i kontach pomocniczych, w myśl przepisów Ustawy z dnia 29.09.1994r. o rachunkowości, w sposób rzetelny i sprawdzalny ewidencjonowanie zdarzeń, rozliczeń i operacji kasowych, pokierowali czynnościami głównej księgowej C. J., która poświadczala nieprawdę w dokumentach kasowych – „Kasa wyda” i „Raportach kasowych”, dokumentując z ich poleceń operacje gospodarcze nierzetelnie i wbrew ich treści ekonomicznej w ten sposób, że wypłacała im z kasy zaliczki na fikcyjne cele, a następnie wprowadziła dyspozycje do urzędzeń księgowych na konto(...), zaś w opisany sposób zaewidencjonowała wnioski o wypłatę z kasy zaliczki:

- z dnia 30.05.1999r. w kwocie po 167.470 tys zł,
- z dnia 3 i 4.01.2000r. o wypłatę kwoty 363 tys zł i 272 tys zł,
- z dnia 29.12.2000r. w kwocie po 210 tys zł,

w oparciu, o które wymienieni akceptowali sobie wzajemnie wypłatę środków oraz poświadczali nieprawdę, iż pobierają pieniądze na zakup materiałów i urządzeń na rzecz Spółki z o.o. (...), podczas gdy w rzeczywistości przywłaszczyli sobie środki Spółki i dysponowali nimi na własne potrzeby,

a nadto pozorując zwrot wcześniej pobranych przez wymienionych zaliczek, wspólnie wydawali jej polecenia w zakresie poświadczenia nieprawdy w dokumentach kasowych – „Kasa przyjmie” i „Raportach kasowych” w następstwie czego wprowadziła dyspozycje do urządzeń księgowych na konto (...)i w opisany sposób zaewidencjonowała rzekome zwroty do kasy następujących zaliczek:

- w raporcie kasowym nr (...) z dnia 31.12.1999r. udokumentowała rzekomy zwrot zaliczek po 67.500 zł przez J. K. i Z. Ś.,
- w raporcie kasowym nr (...) z dnia 29.05.1999r. udokumentowała rzekomy zwrot zaliczek przez pracowników A. B. w kwocie 76.940 zł, K. K. w kwocie 100 tys zł, A. W. w kwocie 80 tys zł, M. K. w kwocie 78 tys zł,

przy czym sporządzone Raporty kasowe służyły do pozornego zbilansowania ich zobowiązań wobec Spółki,

tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 k.k. i art. 585 § 1 k.s.h. i art. 77 pkt. 1 ustawy o rachunkowości w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 15 stycznia 2015r. oskarżonych J. K. i Z. Ś. w ramach zarzucanego im przestępstwa uznał za winnych tego, że w bliżej nieustalonym okresie, nie wcześniej niż w dniu 29 maja 1999r. i nie później niż w dniu 29 grudnia 2000r., w W., w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, jako współwłaściciele a zarazem Prezes i Wiceprezes Zarządu (...) Sp. z o.o. w W., działając wspólnie i w porozumieniu, a nadto kierując czynnościami głównej księgowej (...) Sp. z o.o. w W. C. J., poprzez wydawanie jej poleceń, w dokumentach w postaci wniosków o zaliczki:

- datowanych wobec obu oskarżonych na dzień 30 maja 1999r. w kwotach po 167.470 zł na poczet zakupu materiałów;
- datowanych wobec oskarżonego Z. Ś. na dzień 3 stycznia 2000r. na kwotę 363.000 zł, zaś wobec oskarżonego J. K. na dzień 4 stycznia 2000r. na kwotę 272.000 zł, na zakup maszyn;
- datowanych wobec obu oskarżonych na dzień 29 grudnia 2000r. w kwotach po 210.000 zł,

poświadczali nieprawdę, że pobierają pieniądze na zakup materiałów i urządzeń na rzecz Spółki z o.o. (...) tj. przestępstwa z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. skazał ich i na podstawie

art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 58 § 3 k.k. wymierzył im kary po 100 (sto) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwoty po 50 (pięćdziesiąt) złotych; zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa kwoty po 500 (pięćset) złotych tytułem opłaty i obciążył ich wydatkami w kwotach po 70 (siedemdziesiąt) złotych.

Powyższy wyrok zaskarżył obrońca J. K., zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a w szczególności art. 423 § 3 k.p.k. poprzez niezastosowanie się do zapatrywania prawnego i wskazań Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazanych w wyroku w sprawie II AKA 53/09 oraz Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w sprawie

II AKA 70/14 poprzez pominięcie, że konsekwencją braku w działaniu oskarżonego zamiaru przywłaszczenia mienia, o czym świadczy uniewinnienie od zarzutu III aktu oskarżenia, wyłącza popełnienie przez oskarżonego czynu z art. 271 § 1 k.k. opisanego w treści wyroku,

2. naruszenie prawa materialnego, mające wpływ na treść wyroku, tj. art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 14 k.k. poprzez skazanie oskarżonego za czyn nie posiadający ustawowych znamion przestępstwa, polegający na poświadczeniu nieprawdy w dokumentach, wobec braku we wniosku o zaliczki i to udzielane samemu sobie, cech dokumentu co do którego oskarżony mógł się dopuścić fałszerstwa materialnego,

3. rażąco niewspółmierność kary w zakresie wewnętrznej sprawiedliwości wyroku i orzeczenie identycznej kary jak wobec oskarżonego Ś. mimo jego działania celem osiągnięcia korzyści majątkowej w świetle wytycznych Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w sprawie II AKA 70/14, a także poprzez pominięcie wytycznych w zakresie wymiaru kary zawartych w art. 53 § 2 k.k. pomijając różnicę w motywacji obu oskarżonych oraz niekaralność oskarżonego K..

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie jego uchylenie w części dotyczącej J. K. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy J. K. zasługiwała na uwzględnienie, gdyż podniesiony w niej z zarzut obrazy prawa materialnego okazał się zasadny. Skutkowało to zmianą zaskarżonego wyroku i uniewinnieniem zarówno tego oskarżonego, jak i Z. Ś., od popełnienia zarzucanego im czynu.

Istotą oskarżenia w przedmiotowej sprawie było poświadczenie przez obu oskarżonych, współwłaścicieli, a zarazem Prezesa i Wiceprezesa Zarządu (...) Sp. z o.o. w W., nieprawdy we wnioskach o wypłatę zaliczek z kasy spółki. Niezgodne z prawdą miało być wskazane w tych dokumentach przeznaczenie wypłacanych na ich podstawie pieniędzy. Zgromadzony materiał dowodowy wskazywał bowiem, że J. K. i Z. Ś. nie wydatkowali pobranych pieniędzy zgodnie ze wskazanymi we wnioskach celem, tj. na zakup maszyn, materiałów i usług.

Tymczasem przypomnieć należy, że zgodnie z treścią art. 271 § 1 k.k. przedmiotem wykonawczym przestępstwa stypizowanego w tym artykule nie jest każdy dokument, w rozumieniu określonym w art. 115 § 14 k.k., lecz jedynie dokument wystawiony przez funkcjonariusza publicznego lub inną upoważnioną osobę, w którym poświadcza się - niezgodnie z prawdą - okoliczność mającą znaczenie prawne. Pojęcie dokumentu użyte w art. 271 § 1 k.k. ma zatem węższe znaczenie niż to, którym posługuje się art. 115 § 14 k.k. Przedmiotem czynności wykonawczej mogą być bowiem wyłącznie dokumenty kreowane aktem wystawienia, poświadczonego ręką uprawnionego wystawcy. Przedmiotem ochrony jest tu pewność obrotu oparta na publicznym zaufaniu do dokumentów i domniemaniu prawdziwości pism mających taki charakter, przestępstwo fałszerstwa intelektualnego stanowi zamach na wiarygodność dokumentów wystawionych przez osoby upoważnione na użytek publiczny, z którymi wiąże się z zasady zaufanie w obrocie prawnym.

Poprzez poświadczenie nieprawdy sprawca uprawniony do wystawienia dokumentu tworzy dokument autentyczny, jednakże o nieprawdziwej treści w zakresie okoliczności mającej znaczenie prawne (postanowienie SN z dnia 8 listopada 2002 r., II KKN 139/01, LEX nr 74399). Inaczej mówiąc zachowanie sprawcy przestępstwa określonego w art. 271 § 1 k.k. polega na poświadczeniu stanu nieistniejącego, czyli nieprawdy w dokumencie do którego wystawienia w zakresie swoich kompetencji uprawniony był sprawca tego poświadczenia. Poświadczenie nieprawdy może polegać na potwierdzeniu okoliczności, które nie miały miejsca lub też ich przeinaczeniu albo zatajeniu. W kontekście znamion tego przestępstwa istotne jest jednak, aby były to okoliczności, która wywołują lub mogą wywołać skutki z punktu widzenia obowiązujących w czasie poświadczenia przepisów jakiegokolwiek dziedziny prawa.

Nie korzystają zatem z ochrony art. 271 k.k. zarówno dokumenty sporządzane przez funkcjonariuszy dla wewnętrznych celów urzędowych (np. notatki służbowe), jak i dokumenty regulujące zobowiązania między osobami fizycznymi lub prawnymi, a także oświadczenia woli lub wiedzy, wykorzystywane w toczącym się na podstawie przepisów prawa

postępowaniu przed organami władzy publicznej. W świetle judykatury nie stanowią także poświadczenia nieprawdy, w znaczeniu określonym w art. 271 § 1 k.k., niezgodne z prawdą oświadczenia zawarte w dokumentach sporządzanych do użytku wewnętrznego przedsiębiorstwa (wyrok SA w Krakowie z dnia 21 lutego 2003 r., II AKa 266/02, Orz. Prok. i Pr. 2003, nr 10, poz. 15).

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że ustalone w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy zachowanie J. K. i Z. Ś. stanowiło przestępstwo z art. 271 § 1 k.k. Pisemne motywy zaskarżonego wyroku nie zawierają w zasadzie uzasadnienia przyjętej kwalifikacji prawnej, koncentrując się jedynie na wykazaniu, że oskarżeni we wnioskach o wypłatę zaliczek poświadczyli nieprawdę albowiem nie mieli zamiaru dokonywać żadnych zakupów, a rzeczywiste przeznaczenie pobranych na podstawie tych dokumentów pieniędzy było inne.

Tymczasem aprobując przytoczone wyżej poglądy prawne przyznać należy rację skarżącemu, że wnioski o wypłatę zaliczek nie stanowią dokumentów w rozumieniu dyspozycji art. 271 § 1 k.k. i nie podlegają ochronie tego przepisu. Nie posiadają one waloru dokumentu zaufania publicznego, służyły jedynie wewnętrznej, szeroko rozumianej księgowości spółki i przeznaczone były wyłącznie do jej wewnętrznego użytku. Takiej treści ustalenia poczynił również Sąd Okręgowy (k. 8 uzasadnienia), jednak z niewiadomych powodów nie wziął ich pod uwagę przy ocenie odpowiedzialności karnej oskarżonych, uwzględniając jedynie przy wymiarze kary.

Nie kwestionując zatem faktu złożenia przez oskarżonych, ubiegających się o pobranie zaliczek z kasy spółki, niezgodnych z prawdą oświadczeń co do przeznaczenia tych pieniędzy, nie podlegają oni odpowiedzialności karnej z art. 271 § 1 k.k., a skazanie ich za czyn zabroniony przewidziany w tym przepisie naruszało w sposób rażący przepisy prawa materialnego.

Wobec powyższego, nie dopatrując się w zachowaniu J. K. znamion przestępstwa fałszu intelektualnego, należało uniewinnić go od popełnienia przypisanego mu w zaskarżonym wyroku czynu. Depozycja art. 435 k.p.k. obligowała do uniewinnienia również Z. Ś., choć nie wniósł on środka odwoławczego.

O kosztach procesy rozstrzygnięto w oparciu o art. 632 pkt 2 k.p.k.

J.